

se také, jak bylo uvedeno, za účelem zachování nároků (čák).

Podle toho příspěvky placené v Československu brání za všeobecných předpokladů zániku nároků (čák) našeho příslušníka, získaných v Německu v pojištění invalidním (srov. § 1280 říš. pojišť. řádu).

Podle smlouvy respektují se však při vyměňování důchodů a pro otázku udržení nároků (čák) nejen příspěvkové doby, získané v druhém státě po účinnosti smlouvy, nýbrž i doby před její účinností (čl. 20).

Jaká jinaká doba může být v uvedených směrech nositelem pojištění započítána, to se řídí podle vnitrostátních předpisů pro nositele platných (čl. 16, odst. 1.).

Na př. do čekací doby v německém invalidním pojištění podle říš. pojišť. řádu počítají se plné týdny, v nichž pojištěnec pro nemoc nebyl na čas způsobilý k práci a nemohl prokazatelně vykonávat svou výdělečnou činnost (viz § 1279 a násl. říš. pojišť. řádu). § 1281 téhož řádu pak uvádí doby, jež se pokládají za příspěvkové doby pro udržení nároků (čák).

Obdobně se postupuje, vyměřuje-li se důchod z pensijního pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách (čl. 17) a z pojištění hornického (čl. 18).

3. Zvláštní ustanovení o ochraně zaměstnanců při vypočítávání důchodu podle uvedených zásad: Je-li úhrn důchodu vypočtený podle předchozích ustanovení nižší než důchod, jež by měl poskytovat nositel pojištění jednoho z obou států sám podle vnitrostátních předpisů na základě příspěvkové doby u něho získané, zvýší tento nositel důchod o rozdíl (čl. 21).

JAROMÍR HLAVÁČEK:

Vykládací pravidla k vládnímu nařízení o přechodné úpravě státního příplatku.

Vlád. nař. č. 161/33, kterým byl přechodně upraven státní příplatek, upravilo podstatně novým způsobem zejména výši státního příplatku vedle některých jiných předpisů. Charakteristickou známkou nařízení jest nedostatečná jeho legislativní forma, jakož i okolnost, že nebere v úvahu dostatečného zřetele ke zvláštním poměrům, za kterých jest gentský systém prováděn. Obě tyto okolnosti působí podstatně obtíže provádění předpisů o přechodné úpravě státního příplatku, zvláště pak, uvážíme-li, že ani dosavadní úprava nevynikala nikterak legislativní stránkou, ani organizační úpravou. Na 50 administrativních výnosů bylo vydáno k provádění zákona č. 267/21 a zák. č. 74/30. Státní správa nepostarala se ani o to, aby po vydání nař. č. 161/33 byla upravena otázka, pokud tyto administrativní předpisy

VII. Účinnost úmluvy.

Úmluva působí zásadně pro budoucno, t. na pojistné případy, které nastanou po její účinnosti, t. j. po 1. prosinci 1933. Zpětná účinnost nastává pak v tom směru:

a) že také důchody oprávněných osob, jež byly získány přede dnem účinnosti smlouvy, nemají ani odpočívati ani býti kapitalisovány (čl. 28, odst. 1.);

b) že, byla-li žádost za přiznání důchodů pozůstalým v úrazovém pojištění přede dnem účinnosti této smlouvy pravoplatně zamítnuta, bude na žádost stran vydán výměr nový. Žádost dlužno však podati v propadné lhůtě jednoho roku ode dne účinnosti úmluvy, tedy do konce listopadu 1934.

Toto ustanovení míří na § 596 říš. pojišť. řádu, podle něhož pozůstalí po cizinci, kteří se v době jeho úrazu nezdržovali obvykle v tuzemsku, nemají nároku na rentu;

c) že při použití smlouvy jest přihlížeti i k příspěvkovým obdobím (čl. 29), které byly získány přede dnem účinnosti úmluvy (viz shora).

Závěr.

Uzavřením úmluvy o sociálním pojištění s Německem, jež se druží ke stejnojmenné úmluvě s Rakouskem, bylo v oboru sociálně-politickém provedeno další významné dílo, jak lze souditi ze srovnání obsahu úmluvy a předpisů platných v německém sociálním pojištění.

Tímto budou dalšímu okruhu našich příslušníků zabezpečeny nároky v cizině v sociálním pojištění získané, jak bylo po tom z kruhů interestentů voláno.

zůstávají v platnosti, nebo zda a jakým způsobem se mění.

Tyto okolnosti ovšem nutně vyžadovaly, aby právní úprava gentského systému byla jednak snadno srozumitelná, jednak přihlížela v dostatečné míře k tomu, že orgánem, kterým jest podporování prováděno, není veřejný orgán, vybavený potřebnou donucovací mocí. V podrobnostech to znamená, že řízení má býti co nejjednodušší, skutečnosti, rozhodné pro nárok členův, snadno zjistitelné, určené objektivními znaky, aniž by bylo třeba zvláštního posouzení v konkrétním případě. Těchto požadavků nebylo vlád. nařízením č. 161/33 dbáno ani v nejmenším. Naopak, téměř každá změna znamená také zhoršení provádění. Nárok členů byl podmíněn okolnostmi, které sotva vždy může odbořová organizace bezpečně zjišťovati a také

okolnostmi, pro jejichž vymezení stěží lze dáti pravidlo pro každý případ. Sem patří na př. práce, která »neznemožňuje mu návrat do jeho pravidelného povolání«, »je placena podle platného mzdového tarifu, nebo podle mezd, obvyklých v místě, kde se má práce konati«, »péče«, »příjem, rovnající se alespoň mzdě (platu), která při plném zaměstnání v jejich pravidelném povolání odpovídá za výplatní období platnému mzdovému tarifu, anebo mzdě v místě zaměstnání obvyklé«, »společná domácnost«, »přispívají-li skutečně ze svých příjmů převážnou měrou na výživu druhého manžela«.

Jestliže poslední novela ztížila provádění geantského systému, byly kladeny tím větší nároky na výklad jednotlivých ustanovení. Výklad měl, pokud to bylo možno, omeziti tyto značné obtíže. Bylo proto tím spíše na státní správě, aby sama, nečekajíc podnětu zvenčí, vydala co nejdříve po publikaci nař. č. 161/55 podrobný prováděcí předpis. Tuto povinnost však státní správa nesplnila, ač zajisté si byla vědoma rozsahu nebezpečí, které tím vzniká s ohledem na odpovědnost odborových organizací.

Proto vykládati předpisy nař. č. 161/55 bylo dvakrát obtížno, jestliže nedalo se předpokládati stanovisko státní správy.

Odborové organizace ovšem nemohly zastaviti výplatu podpor a státního příplatku. Přes to, že za tohoto stavu byly nuceny samy domáhati se vydání vykládacích pravidel, musely od účinnosti novely 16. září 1955 až do 15. prosince 1955 rozhodovati o nárocích a prováděti výplaty, aniž znaly stanovisko státní správy. Teprve výnosem ze dne 9. prosince 1955, čj. E 5200-1/12 byla tato pravidla vydána.

Tímto výnosem byla vyložena některá ustanovení nař. č. 161/55, jejichž dosavadní výklad nebyl jednoznačný. Úkol tento nebyl však splněn úplně, ježto zůstávají i nadále některé sporné otázky otevřeny. Pokud pak potřebě autentického výkladu bylo vyhověno, zůstávají některé pochybnosti stejně dále, jako na druhé straně sota bude lze vždy souhlasiti s vydaným výkladem.

V první řadě jest konstatovati, že prováděcí výnos snahu vll. nařízení č. 161/55 — omeziti rozhodování odborové organizace — nejen nepustil, nýbrž že ji sleduje i nadále. Cit. nařízením oproti dřívějšímu stavu bylo rozhodování odborových organizací omezeno zejména předpisem § 4. odst. 1., č. 7, podle kterého může ministerstvo sociální péče v dohodě s ministerstvem financí státní příplatek odeprít, zastaviti anebo rozhodnouti o jeho výši a současně usnesením ministerské rady ze dne 29. července 1955 v tom směru, že ústředním svazům bylo uloženo zasílati ministerstvu sociální péče jeden opis poukazu, aby jej toto ministerstvo zasílalo k provádění kontroly příslušným okresním úřadům. Cit. prováděcí výnos pokračuje v této tendenci zejména po té stránce, že zjišťování rozhodných skutkových okolností z velké části odnímá odborovým organizacím a svěruje je veřejným úřadům. Je to příkladně zjišťování »mzdy v místě obvyklé« podle § 6, »péče« podle § 7, zda manžel »přispívá skutečně ze svých příjmů převážnou měrou na výživu druhého manžela« podle § 7. odst. 4., atp. Ve všech těchto případech váže prováděcí výnos odborovou organizaci na potvrzení obecního úřadu, tedy na zjištění tohoto úřadu, vylučuje zjištění rozhodných okolností jinými důkazními prostředky. Tento postup nemá žádné opory v zákoně. Odborová organi-

sace není vázána při zjišťování skutkového stavu na potvrzení obecního úřadu a zajisté může dojiti k jinému výsledku než obecní úřad. Potíž spočívá ovšem v tom, že ministerstvo sociální péče může v takovém případě odeprít výplatu a event. stížnost k nejvyššímu správnímu soudu jest prostředkem, který pro velké časové období, po které jest vyčkávatí rozhodnutí, není zvláště praktickým. Tím ovšem nelze ničeho měniti na zásadě, že o žádosti členově rozhoduje odborová organizace, které jest vyhrazeno, aby zjistila skutkový stav i aby volně oceňovala předložení osvědčení.

§ 6, č. 2 a 3: Také řešení jednotlivých otázek vyžaduje si kritických poznámek. V první řadě je to určení pojmu veřejného orgánu, oprávněného podle § 6, č. 2, zprostředkovatí a podle § 6, č. 3, přikázatí práci. Výnos spokojil se tím, že vysvětluje, že může to býti nejen okresní úřad, nýbrž i jiný orgán, na př. obec. Tak ovšem nedospělo se ani v tomto bodě k určitéjšímu výkladu tohoto pojmu. Znění výnosu opět ponechává pochybnosti o tom, kterým veřejným orgánům přísluší zmíněné oprávnění. Vždyť veřejným orgánem je právě tak notář, jako okresní cestář nebo polní hajný. Nelze přec rozumně předpokládati, že může s účinkem v § 6, č. 3, uvedeným přikázatí práci nezaměstnanému př. polní hajný. Jaký by to mohlo míti smysl? Prakticky mohou přicházeti v úvalu pouze ony veřejné orgány, kterým je přikázána součinnost při provádění zákona, t. j. vedle zprostředkovatelem úřady obecní, úřady okresní, které obstarávají funkci veřejných zprostředkovatelem práce ve smyslu § 4, č. 4, zák.

Pojem »mzdy v místě obvyklé, kde se má práce konati«, není pojmem nezjistitelným, kde by bylo třeba ponechati zjišťování obci. Prováděcí předpisy k podpůrnému systému předpiským systémem byly v tomto směru určitéjší a dávaly okresním úřadům tehdy o podporách rozhodujícím přesnější vodítka. Nebylo-li v místě zvyklostí platiti ciferně určitou a stejnou mzdu, obvyklá mzda zjišťovala se průměrem mezd skutečně placených zaměstnancům, pracujícím v témže pracovním odvětví a v tomže služebním postavení v podnicích toho místa, o něž šlo. Bylo-li okresním úřadům dáti takovouto směrnici, bylo to tím spíše třeba dnes, jde-li o úřady obecní.

Co do občasných veřejných užitečných prací a co do otázky, v čí prospěch jest možno práce takové přikázovati, spokojil se výnos odkazem na nař. č. 79/50 (»lze použiti zásad vlády, nař. o produktivní péči o nezaměstnané«). Snad tím má býti míněno, že občasná veřejně užitečné práce je totéž, jako »nouzové práce« ve smyslu § 1 nař. č. 79/50. Tomu je však na překážku nejen občasnost prací podle § 6, č. 3, nýbrž také ta okolnost, že »veřejně užitečné« práce (§ 6, č. 3) není totéž, co práce, které podniká veřejnoprávní korporace »ve veřejném zájmu« (§ 1, nař. č. 79/50). Otázku, v čí prospěch jest možno práce přikázovati, nelze pak vůbec »použitím zásad« cit. nař. řešiti. Vždyť zmíněné nařízení nemá žádných obdobných předpisů. Prováděcí výnos mohl svoji úlohu splniti spíše citací důvodové zprávy k zák. č. 267/1921 (č. t. 1199/1920, str. 19), anebo použitím předpisů pojem tento blíže vysvětlujících v § 15, zák. č. 222/1921 a čl. I., č. 4 zák. č. 400/1922. Takto však v ožehavé otázce pracovní povinnosti jasno nezjednal, ani nedal praxi bezpečné vodítka.

§ 7/II.: Zvláště naléhavě byl pocífován praxi

blíží výklad předpisů § 7. Prováděcí výnos sice tento výklad podává, avšak proti jeho obsahu svědčí některé vážné námitky.

V první řadě to platí o pojmu »péče«. Výnos konstatuje pouze, že otázka tato je věci konkrétního případu a že nelze prý pro její posouzení stanoviti vůbec nějaké podrobné směrnice. Jest vytknouti, že státní správa nedala v tomto směru praxi žádného vodítka, ač praxe př. zákona o sociálním pojištění i literatura mohla zde býti vhodnou pomůckou. Jest pravdou, že nelze stanoviti výkladem jednoduché znaky, s kterými bylo by lze vystačiti pro všechny případy, př. věk, výše peněžitých příspěvků atp., avšak na druhé straně nelze ponechat praxi, aby obsah pojmu péče určovala tak či onak, bez jednotčícího hlediska. Poměr péče k alimentační povinnosti zůstal zcela nepovšimnut, právě tak jako otázka, jde-li co do péče o poměr právní, či pouze jen faktický. Právě tak nedošla pozornosti státní správy výše podpor a jejich pravidelnost, míra výživy a vychování, příjem dítěte (rodičů), výdělečná činnost osob. o něž je pečováno, atd.

Pokud jde o zvýšení příplatku z důvodu manželství, stanovil výnos zásadu, že zvýšení nepřisluší nezaměstnanému, jehož manžel jest plně výdělečně činný, t. j. vydělává přes 90% toho, co činil výdělek uchazeče o podporu. Výnos tedy posuzuje úplnost výdělečné činnosti manžela podle výdělku žadatele, což jest úsudek zřejmě nelogický: otázku, je-li kdo »plně« výdělečně činným, lze posuzovati jediné podle výdělečné činnosti toho, o kterého se jedná, nikoli podle výdělečné činnosti osoby druhé, nota bene osoby, jejíž výdělečné poměry jsou podstatně rozdílné, jak zpravidla u manžela a manželky jest. Než podstatá výtky jest v tom, že výnosem je stanovena podmínka, která zákonem vůbec není kryta. V tomto směru jde výnos úplně proti zákonu, a hodlá-li snad státní správa skutečně odeprítí výplatu státního příplatku v těchto případech, pak půjde o hrubé porušení zákona. § 7, odst. 2, stanoví výslovně, že u ženatého člena nebo prodvané členky činí státní příplatek dva a půlnásobek organizační podpory, aniž připojuje další podmínku. Jestliže prováděcí výnos doplňuje tento předpis další podmínkou (která podstatně zkracuje nároky nezaměstnaných), pak nemá pro to žádného zmocnění. Totéž platí ohledně trojnásobku podle druhé věty odst. 2, § 7. V tomto případě zákon mluví o »péči« jako podmínce nároku na zvýšení. Avšak omezení péče na případy v prov. výnosu uvedené nelze rovněž ze zákona vyvoditi. Na jiném místě výnos pojem péče má za nezpůsobilý k bližšímu určení a výkladu, na tomto místě však (jde o omezení nároků) stanoví pro jeho obsah určité zjištělné znaky. Vymezení to však nemá s pojmem péče ve smyslu § 7 vůbec co dělat. Výnos posuzuje totiž tuto otázku podle toho, jakou část výdělku nezaměstnaného vy-

dělává manžel. Kriterium, které není na místě. Obsah pojmu péče podle druhé věty odst. 2, § 7 — odlišný od pojmu péče o děti a rodiče — stanoví přesně odst. 4, § 7, resp. určuje, kdy se péče předpokládá. Tomu je vždy, je-li buď společná domácnost, nebo podstatné přispívání. Žádná jiná podmínka stanovena není.

Avšak k výsledku, ke kterému došel prováděcí výnos, nelze dojíti ani, kdybychom brali v úvahu péči ve smyslu, jaký je tomuto pojmu dán při péči o děti a rodiče. (Srov. Tayerle-Hlaváček: Přechodná úprava státního příplatku, str. 109). Odporuje proto výnos i v tomto směru zákonu.

Pokud jde o péči o děti, stanoví výnos pravidlo pro případ, že oba rodiče jsou nezaměstnaní, tak, že »lze děti započítati jen hlavě rodiny«. Výnos buduje zde zřejmě na alimentační povinnosti, ač tato není podmínkou nároku na zvýšení, ani není předpokladem »péče«. Tím dosahuje výnos opět dalšího omezení nároků oproti zákonu. O věci nelze říci více, než, že jsou-li oba rodiče nezaměstnaní, obdrží vyšší příplatek ten, kdo o dítě »pečuje«, pečují-li oba rodiče, musí obdržeti oba zvýšený příplatek: vždyť ani když oba rodiče vydělávají, není vyloučeno, že je třeba péče obou k zákonem předpokládané míře výživy a výchovy dítěte.

§ 7/III.: Dalším novem, které nemá žádné opory v zákoně, jest předpis, že žadateli započítávají se v případech § 7, odst. 3, příjmy ostatních členů rodiny. Věta sama je asi reminiscencí na předpisy zák. o př. d. o domácnostním důchodu. Ale i tam se tyto normy vztahují pouze na hlavu rodiny (§ 5 zák. o př. d.). Ostatně pro takovoto analogisování není v zákoně žádného podkladu: podle § 7, odst. 5, přichází v úvahu pouze a jediné příjmy žadatelův a jakékoliv započítávání příjmu jiných členů rodiny nemá vůbec místa.

§ 7/IV.: Určení společné domácnosti společným bytem neodpovídá pojmu společné domácnosti. Srov. k tomu Tayerle-Hlaváček, l. c. str. 117, Boh. A 179, Váž. obč. 4950/8849, dále § 5 nař. č. 585, 1919, § 5 zák. o př. d. a prov. nař. k zák. o př. d. k § 5, odst. 4 a 5, jakož i čl. II. vl. nař. č. 548/1919.

Tyto značné nedostatky prováděcího výnosu znamenají po stránce sociálně-politické další opětné zhoršení podporování nezaměstnaných odborovými organizacemi. Právní hledisko umožňovalo by odborovým organizacím, aby tento výnos nebyl jimi v kritizovaných místech respektován. Faktické poměry donutí asi ovšem tyto organizace, aby i tyto předpisy prováděly. Ministerstvo sociální péče nenahradí státní příplatek, který by svazy vyplatily v rozporu se stanovenými zásadami. Stížnost k nejvyššímu správnímu soudu jest pak cestou dlouhého trvání. Nebude tedy možno k docílení nápravy spokojiti se právními prostředky.

Dr. P. LEVÝ:

Služební poměr obchodních zmocněnců.

(Dokončení.)

VI.

Nejvyšší správní soud, zabývá se v celé řadě nálezů pensijní povinností obchodních zástupců a cestujících na provisi, pro-

vedl několikrát podrobný rozbor celého problému a zabýval se metodicky zejména otázkou služebního poměru, který jest podmínkou pensijní pojistné povinnosti.